ఆంధ్రపత్రిక కళాసాహిత్యవిజ్ఞానవేదిక

కళలు - జాతీయ ప్రయోజనము

కళలవల్ల మానవ జీవితమునకు మహా రాంతరకరమగు ప్రయోజనములు రెండును కలుగుచున్నవి. ఇవి వేరువేరుగ, అనువర్తనము అను ప్రధాన ధర్మములలో, సకల మానవాళికిని (బయోజన సిద్ధమౌచున్నవి. ఇతర జాతుల కళాప్రయోజనమునకు భిన్నమగు విశిష్ట లక్షణములు బోగోట్టుకున్నవో నత్యః సత్యమోక్షణ స్వేచ్ఛే ప్రకటగుచు. ఆంగ్లేయుల విశిష్ట లక్షణము వ్యాపారాభివృద్ధినోనాటిక్తి. ప్రపంచవారికి కళా శక్తి, రహస్యములకు సామ్యవాద దృక్పథమును ఏర్పించివారికగల కళాశక్తి మనుగడించియే వారి దేశమున ఎలిత కళలు. శుద్ధమన్న క్షణికరుచిగలి నదిన ప్రవర్తమానమునై అత్యాభ్యుదయ మునకు దోహల మొనగినది.

భారతీయ జాతి విశిష్ట లక్షణము ఆధ్యాత్మిక చింతన, కావునే మన దేశమున కళలు ప్రవృత్తికాక ప్రవర్తనమునకును, తద్ద్వారా మన భగవద్దర్శనమునకు కుపకరించినవి. కావున మనదేశమున కళల ప్రయోజనము ఆధ్యాత్మికమగు ఆదుటయే గాక. మానవజాతి కంతకును సమముగా దోహదపడు, త్రికాలజాతీయ సమర్థనగల ప్రయోజనమౌచున్నది. జాతులన్నిటిలో వార్య మనేక జనులగా భావింపబడి, సామాన్యముగా చేరు బధు. వాద్యగాన మా జాతి ప్రత్యేకత.

ప్రపంచమంతలోని ప్రతి జాతికిని కొన్ని సామాన్య లక్షణములు, కొన్ని విశిష్ట లక్షణములు లున్నవి. సామాన్య లక్షణ మెల్లప్పుడు జాతి తత్వమునగల విశిష్ట లక్షణమును బోగొట్టుకున్నచో నత్యః సత్యమోక్షణ స్వేచ్ఛే ప్రకటగును. ఆంగ్లేయుల విశిష్ట లక్షణము వ్యాపారాభివృద్ధినోనాటిక్తి. ప్రపంచవారికి కళా శక్తి, రహస్యములకు సామ్యవాద దృక్పథమును ఏర్పించివారికగల కళాశక్తి మనుగడించియే వారి దేశమున ఎలిత కళలు. శుద్ధమన్న క్షణికరుచిగలి నదిన ప్రవర్తమానమునై అత్యాభ్యుదయ మునకు దోహల మొనగినది.

భారతీయ జాతి విశిష్ట లక్షణము ఆధ్యాత్మిక చింతన, కావునే మన దేశమున కళలు ప్రవృత్తికాక ప్రవర్తనమునకును, తద్ద్వారా మన భగవద్దర్శనమునకు కుపకరించినవి. కావున మనదేశమున కళల ప్రయోజనము ఆధ్యాత్మికమగు ఆదుటయే గాక. మానవజాతి కంతకును సమముగా దోహదపడు, త్రికాలజాతీయ సమర్థనగల ప్రయోజనమౌచున్నది. జాతులన్నిటిలో వార్య మనేక జనులగా భావింపబడి, సామాన్యముగా చేరు బధు. వాద్యగాన మా జాతి ప్రత్యేకత.

ప్రపంచమంతలోని ప్రతి జాతికిని కొన్ని సామాన్య లక్షణములు, కొన్ని విశిష్ట లక్షణములు లున్నవి. సామాన్య లక్షణ మెల్లప్పుడు జాతి తత్వమునగల విశిష్ట లక్షణమును బోగొట్టుకున్నచో నత్యః సత్యమోక్షణ స్వేచ్ఛే ప్రకటగును. ఆంగ్లేయుల విశిష్ట లక్షణము వ్యాపారాభివృద్ధి. ప్రపంచవారికి కళా శక్తి, రహస్యములకు సామ్యవాద దృక్పథమును ఏర్పించివారికగల కళాశక్తి మనుగడించియే వారి దేశమున ఎలిత కళలు. శుద్ధమన్న క్షణికరుచిగలి నదిన ప్రవర్తమానమునై అత్యాభ్యుదయ మునకు దోహల మొనగినది.

భారతీయ జాతి యాధ్యాత్మికతా ప్రతిబింబ కల్పనలే మనకు మహాకావ్యాల సాహిత్య రంగమున నిలు కల్పుచున్నవి. మహాకావ్య సంభవమునకు కవికుల గురువు కాళిదాసు మహాకవి పుట్టి పుష్పిస్తేనుంటులో లక్ష్యమగుచుండే. పునర్జీవిత దేవుడు కావుడు మానవునకు, ఇంద్రియములు లకు లొంగినవాడు. అనగా కామదాసనమున మానవునకు సంప్రకటించిన వర్ణప్రాప్తి మింద్రియ సంయమనము. అదియే మానవ రూపులైన జనాత్మా పీఠరుల సాధ్యమను నుద్దేశ్యమును గానించినది. నూతన సంహారము కాగనే సార్వభౌమ జాతీ. సౌందర్యము నుజ్జగించి, ఆత్మ సౌందర్యదీప్తి కొరకు కఠోరగా తపమును గావించిన దగుటచే నిది భంగ్యంతరమ్‌' నరకద్వర్గ విజయసాధనా యత్నమే గదా! ఇచ్చి, శాంతతలమునను శకుంతలా దుష్యంతుల విప్రలంభ శృంగార కల్పనము, భావి పాలకుడైన భరతునకు ధీరోదాత్త గల్పంద జేసినది. అందుల కుపకరించిన దార్వాజుని శాపపృష్ఠాంతమున వారి యాత్మా ప్రణయమున నభివృద్ధినొందు, యోజోద్రిక్తతను తగ్గించి నది. వారి నాదర్శ దంపతుల గానించినది. ఈవుమంగా భారతీయ కళాతత్త్వము అంతర సౌందర్య దృష్టిలో, అధ్యాత్మిక వాసనా విశేషముగా భాసించుచున్నది.

ఆధునిక నాగరికత, విజ్ఞాన వాభివృద్ధి కేవలము మానవుని కన్నులకు కోళ సంబంధి గానే యున్నది. మానవునకు గల సృజనాత్మక హేతువాద బుద్ధులలో రెండవదాని ప్రాధాన్య మానా డెక్కు డగుటచే, కళా సౌందర్య మనేది నూతన పెరుగుచున్నది. కాని కళాత్మకమైన మనుభవ పెరుగుచున్నది. కాని కళాత్మకమైన సృజనాత్మక శక్తిని మానవుడు పెంపొందించు కనినాడు, మానవుడు సత్య, శివ, సుందర తత్త్వమైన జనాత్మ కళా, పాఠకికి ప్రమంచమునల రెంటిని సమ దృష్టితో సంతర్మింప గలు గునను. మానవ జీవితము జకిరెండు ప్రపంచ సులను రెండు చక్షువుల వంటివే. కనీస్యూ మతముల్లోని యొక సంభవిత మిమ్మటు న సంబర్భ సంచరమ.

"నీకు రెండు రొట్టె లున్నచో ఒకరొట్టె అమ్మి గులాబి కొనుము" మహాకవి జీవితము, ఆధ్యాత్మిక జీవిత సౌభాగ్య సంపదను కొనుగడ కావలెను. ఇటియ కళల వలన మానవుడు పొంద గలిగినవట్టిది. ఇతర జాతులకన్నా భారతీయజాతి అధికముగా కలి పట్టిది. హేతువాద బుద్ధివలన మానవునకు నిశితదృష్టి కలుగగా, కళలవలన నదిపడినవేకే యుగును. కళలవలన జాతియ ప్రయోజనమును గుర్తించుటలో ప్రాచ్య, పాశ్చాత్య వ్యూహదయు లేరాభిప్రాయులో యెరి. అసత్య పలు మహాకియుడు కళాపదజనిత రసానందమునకన మానవ హృదయ కాష్టనల మగు నని నుడువెను. చిత్రమను సంకల్ప నికల్పయత్నమను. జనుజన్మ వాసనాయత్నమను, యుపమ, నియమను, ఏథి, నిషేధ, క్రమశాసనమైన ధర్మ కల్పనమువలన పొందగల చిత్తశుద్ధి అప్రయత్నముగా అలవోకగా కళలవలన బొందగలుగుట మనవాదానందదాయకమునగదా! మహాకవి కాళిదాసిట్లు వక్కాణించినాడు:

"రమ్యాణివీక్ష్య మధురాంశ్చనిశమ్యశబ్దాన్ పర్యుత్సుకో భవతి యత్సుఖితోపి జన్తుః తచ్చేత సా స్మరతి నూనమబోధ పూర్వమ్, భావ స్థిరాణి జననాన్తర సౌహృదాని."

కళలు మానవ సహజ ప్రవృత్తుల నుత్తమ మార్గమునకుమళిపించును. జీవితమునకుమహాకాశ తొడిగించును. నీనివలన వానరప్రాయుడైన నరుడు నరోత్తముడై, నారాయణ సన్నిధి డగును. కావునే,కళలు నీతిదాయకములును కావలెను— అని పాశ్చాత్య లంగీకరించుటలో నాంతర్యమిదియే.

జాతీయ ప్రయోజన సమర్పణలో కళ లలో సంగీత సాహిత్యములు ప్రధానపాత్ర వహించుచున్నవి. అందును సంగీతము ప్రతివ గల్పు మైనది. సాహిత్యమునకు గల్పు భాష పరి ధులు దీని కడ్డుగోడలు కావు. కావున నిది విశ్వ జనీనము. సాహిత్యము నాశ్రయించిన సంగీ తము, "వీనులవింటై, రుచులుగల పాటల పాంటై, యుమంద సుమధుల దలనీ గానము క్రంటై, యా స్వర మానంద బ్రహ్మా" మగు పదంటలో విప్రతిపత్తి లేదు. అరనింద మహార్షి గాయకుల పలువిధ నా జాతి విశేషము లెతి యుదను" అని యుద్దేశించినారు.

[ఆలిబెన్ హోగ్లీ] అనుమరియొకపాశ్చాత్యవిమర్శ కుడ్యుడు "సంగీతము మానవునిలోని పాశవిక ప్రవృత్తిని మ్రుదీకరించు సమర్థ సాధనము" అని వక్కాణించెను. ఇహసాహిత్య ప్రయోజనము చెప్పవలసిన పనియే లేదు. సాహిత్యానందము మనుష్యుని మనఃలలో చెప్పనలెను,

"నియతిక్రృత నియమరహితాం, హ్లాదైక మయీం,
అనన్యపరతంత్రాం, నవరసరుచిరాం నిర్మితిం మా దధతీ భారతీ కవేః!"

కవిత్వము విశ్వీమను, నిర్మలద నిశీమను, హ్లాదైక కమయము, అన్య పరతంత్రమను, నవ రస రుచిరమను, నిశిత నేద్యాంగమను, కవ్యక్తి యార్థ ప్రతిపాదక మై నట్టిది. కావునే ఈ రెంటి ప్రాధాన్యము నొక మనీషి ఇలు వర్ణిం చినాడు.

"సంగీతమపి సాహిత్యమ్ పరుషత్వాన్నిస్తు ద్యరమ్"

ఏకమాత్రాతి మధుర మవ్యక్తరూపమైనదనుభవ మతిమధురమను, అలోచన మ్రుళదను గల యా సంగీత, సాహిత్యములు జాతీయ జీవన ప్రయోజనమునకు ప్రముఖ స్థానము వహించి యున్నవి.

అట్లే తక్కిన కళలైన చిత్రలేఖన, శిల్ప, నృత్యమములు నూడ విశ్వజనీనమ్మలే. ఈ విధ ముగా కళలు సామూహికముగా జాతి కింతటికిని ఉన్నతాధ్యాత్మికానంద సంపత్తిని గలిగించునట్టి యుత్పన్న వాహికలు. ఇందు నిమిత్తమను ప్రతి యొకరును కళాకారులు కావలెనని లేదు. సౌం దర్య గిరియు, కళాభిరుచిగలిగిన మనుష్యుడైన చాలును. అప్పుడే అతనియొక్క హృదయమును శ్రుతులు కలిపిన వీణయై లోకానందప్రదాయి యగు సుత్తమ సంగీతమును వినిపించును. రూప లావణ్య, వర్ణరతి, అక్షర రమ్యత— వీని గూర్చిన జాతీయ విద్యా నిర్మాణము జాతికి నిత్యజ్యోతి కలిగించును. అప్పుడే కళల వలన సమగ్ర జాతీయ ప్రయోజనము సిద్ధించు గలదు.

"సంసార విషవృక్షస్య ద్వేసలే చామృతోపమే కావ్యామృతరసాస్వాదః అలాపస్సజ్జనైస్సహ"

—'సుచంద్ర'

రామస్ అల్వా ఎడిసన్

మానేపల్లి శివప్రసాదు

ఆధునిక యుగంలో విజ్ఞాన, సంకేతా స్త్రాల అభివృద్ధికి దోహదం చేసిన వారిలో రామస్ అల్వా ఎడిసన్ ఒకరు. ఎలెక్ట్రిక్‌బల్బును కనిపెట్టినది ఈయనే.

ఎడిసన్‌కి వచ్చిన పతకాలను "మానికతో నెలవవచ్చు" అన్నపు డన్నాడు ఆయనే ఇట్లా మాషాగా అంటూండేవాడు. ఎలెక్ట్రిక్‌బల్బు లను కనుగొన్న 50 ఏళ్ల తరువాత విద్యుద్ధీపాల స్వర్ణోత్సవ సందర్భంలో—1919 అక్టోబరులో—అమెరికా ఆయనకు నీరాజనాలు యిచ్చింది. ఆ రోజు నగరాలన్నీ విశేషంగా అలంకరించి ప్రత్యేక తపాలా బిళ్ల విడుదల చేశారు. ఆల్బర్ట్ ఐన్‌స్టయిన్ వంటి వారు ఎడిసన్ మానవ సంక్షేమానికి చేసిన మహోపకారాన్ని వేనోళ్ల కొనియాడారు. అంతకు సంవత్సరం ముందు అమెరికా కాంగ్రెసు ఆయనకు స్వర్ణ పతకం ఇచ్చినపుడు థామస్ అల్వా ఎడిసన్ కను గొన్న కొత్తవాటివల్ల మానవ కోటికి కల్గిన ప్రయోజనాన్ని డబ్బురూపంలో లెక్క వేస్తే 1559.9 కోట్ల డాలర్లు అవుతుందని వేర్కొన్నది. ఫ్రాన్సు, బ్రిటన్ ఇటలీ దేశాలు కూడా ఈ మహా ప్రజా కాలిని తమతమ జాతీయ ఉన్నత గౌరవాలతో సత్కరించినవి.

ఎడిసన్ 1847 ఫిబ్రవరి నెలలో మిలాన్ ఒహైయోరాష్ట్రంలో ఒక సంపన్న కుటుంబంలో జన్మించాడు. పెద్ద చదువులకు వెళ్ళకుండా మానివేసి టంకపు పనులు వంటివి చేస్తూ, సొంతంగా ప్రయోగాలు చేస్తూండే వాడు. పన్నెండేళ్ళయినా నిండక మునుపే రసాయనిక శాస్త్ర ప్రయోగాలు చేసేవాడు. ఇందు కోసం ఇంటివద్దనే స్వయంగా ఒక లేబరేటరీ ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. తన ఈప్రయోగాలకు కావలసిన సామాగ్రి రహస్యమాలు పట్టాలకొడ్డానికి తల్లి దండ్రులవద్ద నుంచి డబ్బు తీసుకోవటం యిష్టం లేక స్వయంగా డబ్బు సంపాదించడానికి గ్రాండ్ ట్రంక్ రైల్వే కంపెనీలో బ్రేకుమాన్ బాయ్ ఉద్యోగంలో చేరాడు.

ఆ రోజుల్లో ఎడిసన్ అసాధారణ ప్రతిభ కూపుతుండేవాడు. 1862లో తన పదిహేను ఏట ఒక చిన్న చేత ముద్రణ యంత్రం కొని సొంతంగా పత్రికను ప్రారంభించాడు. దానికి తానే సంపాదకుడు, ప్రచురణకర్త, ముద్రాపకుడు కూడా. ఛపాస్తీ కూడా రైల్లో ప్రయాణం చేస్తూనే చేసేవాడు. ఆ పత్రిక పేరు "ది గ్రాండ్ ట్రంక్ హెరాల్డ్".

ఒకనాడు ఎడిసన్ ఈ రైలుకు జరిగిన ఒక ప్రమాదం ఎడిసన్ ప్రపంచ ప్రఖ్యాతుడు కావటానికి దారి తీసింది. స్టేషన్‌వద్ద ఆగుతున్న ప్రాణాలను ఎడిసన్ ప్రమాదంలో కాపాడాడు. అందుకు ప్రతి ఫలంగా ఎడిసన్‌కు టెలిగ్రఫీ నేర్పాడు. అయితే ఒక్క పనిలోనూ ఎడిసన్ పట్టు తప్పలేదు కాదు. చేసిన పనే చేస్తూ అంటే పనిగా ఉద్యోగం సంగతి కూడా మరిచి పోయి ప్రయోగాలలో మునిగి తేలుతూ ఉండే వాడు. ఈ విధంగా ఎడిసన్‌కి చాలా ఉద్యోగాలు ఊడినవి. విసుగు విరామం లేకుండా దీక్షతో కృషిచేసే ఎడిసన్ 1864లో తన పదిహేడవ ఏట తొలిసారిగా ఆటోమెటిక్ టెలిగ్రఫ్ ఆపరేటరును రూపొందించాడు. దీని మొదలు ఎడిసన్ పురణించే నాటికి2000 కొత్త యంత్రాలు, యంత్ర సాధనాలు, పరికరాలు కనిపెట్టి వాటికి పేటెంట్లు తీసుకున్నాడు.

అమెరికా కాంగ్రెసులో ఓటుచేసేయంత్రం ఒకటి కనిపెట్టి దానికి పేటెంటు తీసుకున్నాడు. ఈ యంత్రం అయితే సీటు అంతా కూడా సరిపడటం కాకుండా ఖచ్చితంగా పని చేసేది. అయినా కాంగ్రెసు ఆ యంత్రాన్ని కొనడానికి నిరాకరించింది. "అబ్బాయి, తన ప్రతిపాదన రిజర్వు కావాలని ఏ కాంగ్రెసు సార్థసెంటు సభ్యుడు కోరుకోడు." అని ఒక సభ్యుడు నిర్మొహమాటంగా అనేశాడు. దీనినిబట్టి ఎడిసన్ ఒక పాఠం నేర్చుకున్నాడు. ఒక కొత్త దానిని కనిపెట్టే ముందు అది ప్రజలకు అవసరమా, కాదా ఆలోచించాలని గుర్తించాడు.

ఉపజ్ఞుల కర్మాగారం

ఆతరువాత న్యూయార్క్ స్టాక్ ఎక్స్చేంజికి స్టాక్స్ యంత్రం కనిపెట్టాలని పూను కున్నాడు. తయారుచేశాడు. దీనికి 40,000 డాలర్లు యిచ్చారు. ఈ డబ్బుతో న్యూజెర్సీరాష్ట్రంలో మెన్లోపార్క్ అనే బస్తీలో ఒక పెద్ద ఎలెక్ట్రికల్ లేబరేటరీ ఏర్పాటు చేసుకొన్నాడు. దీని 'ఉపజ్ఞుల కర్మాగారం' కొత్త వాటిని కనిపెట్టే ఫ్యాక్టరీ అని పిలిచేవారు. అది మొదలు 60 సంవత్సరాలకాలం ఎడిసన్ ఇక్కడే తన మహా మేధాశక్తిని విని యోగించి ఎన్నెన్నో కొత్త విజ్ఞాన సంకేత విషయాలు కనుగొన్నాడు. ఇవి ఒక్క అమెరికాలోనే గాక మనుష్య ప్రపంచ జీవితాలనే మార్చివేసినవి. ఇప్పుడు అమెరికాలోని ప్రతి పట్టణంలోనూ ఎడిసన్ పేరుతో ఒక లేబరేటరీ ఒక గొప్ప జాతీయ స్మారకనిలయం.

ఈ నాడు దైనందిన కృత్యాలలో ఉపయోగ పడుతున్నవాటి నెన్నిటినో కనుగొన్నది ఎడిసన్. అయితే ఆయన కనుగొన్న ఫోనోగ్రాఫ్ ఎలెక్ట్రిక్ బల్బు, సినిమెట్ గ్రాఫ్ ఆయనను అమరుణ్ణి చేసినవి.

మాట్లాడే యంత్రం

ఒకసారి ఎడిసన్ ఒక టెలిగ్రాఫ్ పరికరంతో పనిచేస్తూండగా ఒక ఆలోచన తట్టింది. దానిని బట్టి అల్లరుపోయి, ఫోనోగ్రాఫ్‌ను కను గొన్నాడు. మామూలు టెలిగ్రాఫ్ సందేశాలకు గీతలు, చుక్కలు ద్వారా గుర్తిస్తారు. ఒకనాడు వీటి నిక్కెలతో తిరిగి రేకు పరికరం మీద నమోదుచేస్తూ ఆ పరికరాన్ని ఊరకనే గిర్రున తిప్పాడు. ఏదో శబ్దం వినిపించింది. సలచని, కంపించే రేకు పలకను ఉపయోగించే ఈ విధంగా శబ్ద తరంగాలను జనింప జేయవచ్చునని థామస్ అల్వా ఎడిసన్ అనుకొన్నాడు. ప్రయోగం చేసి అది సాధించాడు.

మెన్లో పార్క్‌లో స్థిరపడిన కొద్దికాలానికి ఆయన శిష్యులు ఒక సులుసూత్ర యంత్ర పరికరాన్ని తయారు చేశారు. దీనికి ఒక హారన్ జత చేయ బడింది. ఇది సిద్ధమైన తర్వాత ఎడిసన్ ఆక్రాంకను తిప్పుతూ "మేరీ హాడ్ ఏ లిటిల్‌లాంబ్" అన్న చిన్న నాటి పాట ఉచ్చరించాడు.

ఆ తరువాత ఒక నూదిని లెజ్జంలో పెట్టి మళ్లి క్రాంక్ త్రిప్పాడు. తాను అన్నమాటలు దానిమీద మళ్లీ వినిపించినవి. ఇది విని అక్కడ ఉన్న వారంతా సంభ్రమాశ్చర్యాలతో పొంగి పోయారు.

ఎడిసన్ దీనిని "మాట్లాడే యంత్రం" అనేవాడు. చివరి రోజుల్లో పదేపదేఈ ఫోనోగ్రాఫ్ (గ్రామఫోన్) యంత్రాన్ని చూసుకొని మురిసి పోతూ ఉండేవారు. ఎందుకంటే దీని వల్లనే అయినకి దేశం అంతటా పేరువచ్చింది. దానిమీద వచ్చిన డబ్బుతో కృషిచేసే బలాన్ని కనిపెట్టు గలిగాడు.

కర్బనపు కడ్డీలు, లోహపు తీగెలతో నుంచి బలమైన విద్యుత్ ప్రవాహాన్ని పంపితే అది వెలుగును ఇవ్వగలదని దానిని గురించి పని చేస్తూ ఎలెక్ట్రిక్‌బల్బుకి తగిన ఫిలమెంట్ (తీగెలు) ఏదో తేల్చటానికి అహర్నిశలూ కృషి చేశాడు. చేతికొలది లోహపు తీగెలను పరీక్షించాడు. 1879 అక్టోబరు 21వ తేదిన కర్బన పూరితమూలుదారంతో బల్బునుతయారు చేశాడు. ఇది 40గంటల సాటు వెలిగింది. ఆ రోజునేఎలెక్ట్రికల్ బల్బుకి అధికారయుత మైన జన్మ దినోత్సవంగా పరిగణించబడింది. ఇక విద్యుద్దీపం అనేది స్థిరమైనట్లే పనిజేసాడు ఆయన తప్పక వెలిగాడు. ఈ ఎలెక్ట్రిక్‌బల్బు కనిపెట్టడానికి 1200 సార్లు ప్రయత్నం చేసి ఎనలుడైన చివరకు దానిని తయారు చేయగ గలిగాడు. ఈ ప్రయోగాల సందర్భంలో ఆయన వ్రాసిన కన్న విషయాలు 40,000 పేజీలు నిండా ఉన్నాయి.

ఎడిసన్ ఉపజ్ఞ జపా ముఖమైనది. ఎలెక్ట్రిక్ బల్బు కోసం పనిచేస్తూనే శూన్య ప్రదేశంలో ఎండ్లుకు చెడిపోకుండా నిల్వచేసే పద్ధతిని ఆయన కను గొన్నాడు. పదికంవత్సరాలలో ఆతను 122 నూతన యంత్రాలను నిర్మించాడు. ఆయన నోట్ పుస్తకాలలో ఇప్పటి హెలికాప్టర్ల నమూనాల బొమ్మలు గీశాడు. ఆయన మేధాశక్తి నమ్మశక్యంగా నంత గొప్పది. ఒక్క 1882 సవత్సరంలో థామస్ అల్వా ఎడిసన్141 కొత్త పేటెంట్లకు దరఖాస్తులు పెట్టి 75 పెటెంట్లుసాందాడు. ఇంతటి మేధాసంపన్నుడైన ఎడిసన్ జీవితకాల మంతా కడు నిరాడంబరంగా గడిపాడు."మైనో పార్క్ మాంత్రికుడు" అని ఆ రోజుల్లో ఆయనను గురించి చెప్పుకునే వారు. ఎప్పుడూ మురికి గుడ్డలతో, ద్రావకం మరకల చేతులతో ఉండేవాడు. తన తండ్రి విషయం మరిచి పోయిన సందర్భాలు ఎన్నో ఉన్నవి. అలువు వచ్చిందంటే 15 నిమిషాలపాటు లేబరేటరీలోనే కూర్చుని ఒక కునుకు తీసేవాడు.ఈ విధంగా మూడు నాలుగు రోజులు నిద్రే రామంగా నిద్రాహారాలు మాని ప్రయోగాలు చేస్తూ ఉండేవారు. ఇట్లా చేస్తూంటేఒక్కొక్క సారి రాత్రో పగలో కూడా ఆయనకి గమనం ఉండేది కాదు. "నా గదిలో ఎప్పుడూ గడియారం ఉండదు. నా విజయానికి ఇదే కారణం" అంటూండేవాడు.

ఎడిసన్ తన ఇరువది ఆరవయేట మేరీ స్టీల్వెల్ అను కన్యను వివాహమాడెను.ముప్పది ఏండ్ల లోపుగా ఎదు కర్మాగారాలు నెలకొల్పి అన్నింటిని స్వయంగా నడుపుతూండేవాడు. అతను పనిలో నిమగ్నుడయితే భార్యను కూడ కొన్ని సందర్భములందు మరచివేసేవాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు పెండ్లి అయిన విషయం కూడా జ్ఞాపకమే ఉండేది కాదు.

ఎడిసన్ వ్యక్తిత్వం అద్భుతమైనది. మహా మేధాసంపన్న గొప్ప శక్తి సామర్థ్యాలు, మొక్కవోని ఉత్సాహం ఆయనలో రాశీభూతమైనవి. తాను సాధించ గోరుతున్న దేమిటో ఎల్లప్పుడు స్పష్టంగా తెలుసు. ఉదాహరణకి సినిమెటో గ్రాఫ్‌ని చెప్పవచ్చును.

1887వ సంవత్సరం వేసవికాలంలో ఎడిసన్ మిత్రులొకరు ఆయన కొక తమాషా బహుమానం పట్టుకొచ్చారు.అదొక మామూలు బొమ్మ. "పేర్ ఆఫ్ లైఫ్"అనే బొమ్మ. ఎడిసన్‌దానిలోకి తొంగిచూచి ఒకసారి గిర్రున త్రిప్పాడు. పరుసగా అతికించి ఉన్నఆబొమ్మ లన్నీ తిరుగుతుంటే మనకు చిత్రంలాగా ఉన్నది. ఒక ఎలుగు బంటి నృత్యం చేస్తున్న దృశ్యంలాగా కనుపించింది.

ఆ బొమ్మని నూడగానే వచ్చిన నవ్వు క్షణంలో ఆగి పోయింది. ఆ బుర్రలో ఏదో ఆలోచన గిర్రున తిరిగింది. ఈ సూత్రం ఆధారంగా కదిలే చిత్రాలను స్పష్టంచేయటం సాధ్యమవుతుందేమో నను కొన్నాడు. చలన చిత్ర కెమేరా సృష్టికి ఆనాటి ఆలోచనే మూల కారణమైంది. ప్రపంచంలో సినిమా పరిశ్రమ ప్రాముఖ్యం ఏమిటో దేనే చెప్ప నక్కరలేదు.

ఎడిసన్ కనిపెట్టిన వాటిల్లో టేప్‌రైటర్ కూడా ఒకటని అదే తరువాత టెలింగ్రఫ్—టెలిగ్రాఫ్ సిస్టల్‌పెట్టి, సిమిత్రమోగ్రఫ్ అయిందని చాలామందికి నిరుక లేక పోవచ్చును. ముడిఇనుమును సాంద్రతరం చేసే పద్ధతిని, సిల్ట్‌లెండ్ సిమెంటు తయారు చేయుటలో సులువైన పద్ధతిని కూడా ఎడి

[మిగతా 6వ పేజీలో]

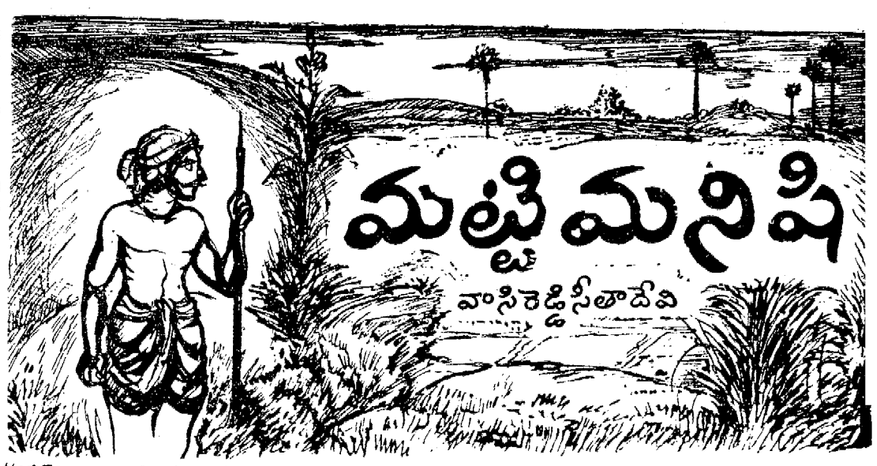

మట్టిమనిషి

వాసిరెడ్డి సీతాదేవి

చుక్కలు వెలిగి బోతున్నాయి. తొలి వెలుగులు పండు తెల్లని తోలుకుంటూ వస్తున్నాయి.

"ఏనోబూ! ఎల్లమందా! ఇంకా దిక్కులు చూస్తారేంరా! పూ కానియ్యండి!"

"అయ్యగారిదే ఆలస్యం."

కూలీలంతా తలగుడ్డలు బిగించి కుప్ప చుట్టూ కమ్మారు. సాంబయ్య పైపంచ సడుంచుట్టూ కట్టుకొని, పరికిచ్చుకుంటూ పలూరుసార్లు ప్రదక్షిణం చేసి, కుప్పమీదకు ఎగబాకి నడికొప్పు సగలదీశాడు.

కూలీలంతా తలా వోపూపు అందుకున్నారు.

సాంబయ్య పరిమాపు వాటేసుకొని కుప్ప మీదనుంచి దూకాడు.

"తాలిపని అయ్యగారు నూరిస్తే ఈ ఏడు బంగారం రాల్తుంది" అన్నాడు ఎల్లమందు.

"అయ్యగారికి ఆసవాయిలే గందా!" అన్నాడు ఏసోబు.

సాంబయ్య పని పైకెత్తి గాలిలోకి విసిరాడు.

అరుణ కాంతుల్లో నక్షత్రాల్లా వరి సంకులు మెరిశాయి. ముందున్న బల్లమీద నూరుసార్లు బాది పని పిప్పి కట్టలమీదకు విసిరాడు.

ఏసోబూ, ఎల్లమందా చెల్లపనా నూర్చి కిళ్లమీదకు విసిరారు.

నూర్చిన బల్లమీద మెరిసిపోతున్న తడి పాడి ధాన్యాన్ని రెండు చేతుల్లో పోగుచేశాడు. సాంబయ్య తన జీవిత సర్వస్వమూ, తన గీలలుగిచి అవాళ్ల పెట్టుకొన్నాడు.

"ఎల్లమందా ఇట్రా!" అని అరిచాడు.

ఎల్లమంబ చేతులు కట్టుకొని ఎదురుగా నిలబడ్డాడు.

"ఒరేయ్! నే పొలన్నా! పెద్ద కూకే లోపల పర్జీ పస్తా. ఈ లోపల గడ్డంతా తొక్కింది, కిందట గింజలన్నీ వేరే రాసి పోయుంటమ."

"ఇట్టాగాక దొరా!"

"అట్టాగే అంటే కాదురోయ్. గడ్డి బాగా దులపాలి. కడెంలోకి గింజ పోయుందో పంట లేగిందే! తెలుసా?"

"అదేంటయ్యగోరూ, ఇవరు సెప్పాలా? నాకు తెల్దా"

సాంబయ్య ఎల్లమందను దగ్గరగా పిల్చి వెనుగ్గా చెప్పాడు.

"అక్కంటగాడ్డే, దమ్మిడీ గాడ్డి నో కన్నేసి వుంటు. ఎండ్రకియానా సంచిది!"

అంత నిమ్మళం తనమీద ఉంచినందుకు ఉబ్బి తబ్బిబ్బై "అట్టే దొరా!" అన్నాడు ఎల్లమందు.

సాంబయ్య బడువుకూడా, ధాటికీ, కూలీలు పనిమట్టపై పోయారు. సూర్యుడి నడిగా సాగింది. బంగారు తీగలు జడివానలా కురిశాయి.

పొద్దు నెత్తిమీదకు వచ్చేసరికి కుప్ప కొట్టడం అంతా అయిపోయింది. సాంబయ్య గిజగిజా ధాన్యం రాసిపోయుంచాడు. చుట్టూ